

Інноваційні мережі в локальному повоєнному відновленні соціально-економічного розвитку

Омельяненко Віталій Анатолійович

д-р. екон. наук, проф., професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, вул. Роменська 87, Суми, 40002, Україна; старший науковий співробітник, Інститут економіки промисловості НАН України, Україна, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0713-1444>, Scopus Author ID: 56624321000, Researcher ID: Q-6358-2016

Фантаєв Віктор Едуардович

директор, ТОВ «Шлях Система», вул. Гоголівська, 39-А, м. Київ, 04053
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0008-2280-759X>

Прийнято: 07.07.2024 | Опубліковано: 29.07.2024

Анотація: *Актуальність розвитку інноваційних мереж у локальному повоєнному відновленні важко переоцінити, оскільки ці мережі допомагають подолати виклики, пов'язані з руйнуванням інфраструктури та економічною нестабільністю. Однак, ще недостатньо вивчені аспекти, такі як просторове організування інноваційних мереж, їх взаємодія з місцевою інфраструктурою, географічні особливості та адаптація до змін у життєвому просторі. Метою статті є визначення аналітичних засад використання концепції інноваційних мереж для локального відновлення. Місцевий розвиток з точки зору взаємодії визначено як процес, у якому різні*

сектори та учасники спільноти співпрацюють для досягнення спільних цілей та підвищення якості життя в регіоні. Обґрунтовано, що важливим є створення ефективних комунікаційних каналів і платформ для співпраці, де можуть обговорюватися ідеї, ініціативи та проекти. Розглянуто роль практик Corporate Community Involvement (залученість бізнесу до відносин спільнот). Визначено, що географічні аспекти місцевого простору допомагають зрозуміти взаємозв'язок між громадами та їх оточенням, включаючи фізичні, соціальні, культурні та психологічні аспекти. Це допомагає аналізувати вплив географічних умов на розвиток суспільства, визначати стратегії відновлення після кризових ситуацій та сприяє створенню здорового, безпечного та сталого життєвого середовища, що є не просто місцем проживання людини, але і сукупністю місць, де вона перебуває, працює, спілкується та взаємодіє з соціумом та навколишнім середовищем. На думку авторів, географізація життєвого простору відіграє ключову роль у процесі відбудови за принципом «краще, ніж було» й допомагає аналізувати та розуміти географічні особливості регіонів, враховувати їхні природні та соціокультурні аспекти під час планування відновлення. Одним із інструментів оптимізації життєвого простору є концепція смарт-сіті, що асоціюється з інноваційними технологіями, що впроваджуються в містах для покращення якості життя їх мешканців та ефективності управління міськими ресурсами.

Ключові слова: місцевий розвиток, громади, повоєнне відновлення, інноваційні мережі, смарт-сіті.

Innovative networks in the local post-war recovery of socio-economic development

Omelyanenko Vitaliy Anatoliyovich

DrSc. (Economics), Professor, Professor of Business Economics and Administration Department, Sumy State Pedagogical University named after A.S.

Makarenko, 72 Romenska Str., Sumy, 40002, Ukraine; Senior Research Fellow, Institute of Industrial Economics of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine, ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0003-0713-1444>, Scopus Author ID: 56624321000, Researcher ID: Q-6358-2016

Fantaiev Viktor Eduardovich

Director, Shlyach Sistema LLC, Gogolivska str., 39-A, Kyiv, 04053 ORCID iD: <http://orcid.org/0009-0008-2280-759X>

Abstract: *The relevance of the development of innovation networks in local post-war reconstruction cannot be overstated, as these networks help to overcome the challenges of infrastructure destruction and economic instability. However, aspects such as the spatial organization of innovation networks, their interaction with local infrastructure, geographical features and adaptation to changes in living space are not yet sufficiently studied. The purpose of the article is to define the analytical principles of using the concept of innovative networks for local recovery. Local development in terms of interaction is defined as a process in which different sectors and community members cooperate to achieve common goals and improve the quality of life in the region. It is justified that it is important to create effective communication channels and platforms for cooperation, where ideas, initiatives and projects can be discussed. The role of Corporate Community Involvement practices (involvement of business in community relations) is considered. It was determined that the geographical aspects of local space help to understand the relationship between communities and their environment, including physical, social, cultural and psychological aspects. It helps to analyze the influence of geographical conditions on the development of society, to determine recovery strategies after crisis situations and contributes to the creation of a healthy, safe and sustainable living environment, which is not just a place where a person lives, but also a set of places where he lives, works, communicates and interacts with society and the environment. According to the authors, the geographicalization of the living space plays a key role in the*

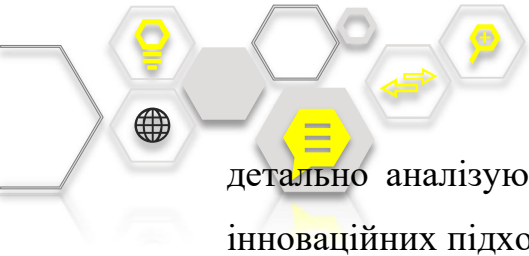

process of reconstruction according to the principle of "build back better" and helps to analyze and understand the geographical features of regions, to take into account their natural and socio-cultural aspects during reconstruction planning. One of the tools for optimizing living space is the concept of a smart city, which is associated with innovative technologies implemented in cities to improve the quality of life of their residents and the efficiency of urban resource management.

Keywords: *local development, communities, post-war reconstruction, innovative networks, smart cities.*

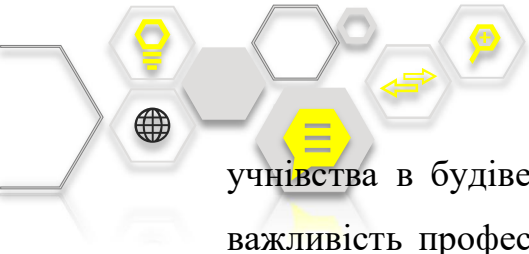
Постановка проблеми. Актуальність розвитку інноваційних мереж у локальному повоєнному відновленні соціально-економічного розвитку важко переоцінити. Після війни регіони стикаються з численними викликами, такими як руйнування інфраструктури, зниження економічної активності та соціальна нестабільність. Інноваційні мережі, що об'єднують наукові установи, бізнес, урядові організації та громадськість, можуть стати ключовим інструментом для подолання цих викликів. Вони сприяють швидкій мобілізації ресурсів, обміну знаннями та технологіями, а також створенню нових робочих місць. Завдяки синергії між різними секторами суспільства інноваційні мережі здатні генерувати стійкі рішення, які не лише сприяють економічному зростанню, але й підвищують якість життя населення, сприяючи соціальній згуртованості та стабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд літератури в контексті місцевого розвитку та співпраці охоплює широкий спектр досліджень та підходів, що розглядають різні аспекти цієї теми. Починаючи з роботи Khagram, Clark та Raad [1], де обговорюється перехід від традиційної безпеки до сталого розвитку та безпеки, можна виділити важливість інтеграції екологічних та соціальних факторів у контексті місцевого розвитку. Автори наголошують на необхідності впровадження комплексного підходу, що враховує як екологічні, так і соціально-економічні аспекти. Монографія [2] представляє найкращі практики сталого розвитку на місцевому рівні. Автори

детально аналізують успішні приклади з різних країн, підкреслюючи роль інноваційних підходів та співпраці між різними секторами.

Автор у роботі [3] зосереджується на національній стратегічній інноваційній політиці, що підкреслює важливість розробки та впровадження ефективних стратегій для забезпечення інноваційної безпеки. Це дослідження є важливим доповненням до розуміння місцевого розвитку в контексті загальнонаціональної політики. Yang [4] досліджує динаміку людського капіталу з просторової перспективи, що надає важливу інформацію про взаємодію людей та економічних відносин у контексті місцевого розвитку. Це дослідження акцентує увагу на ролі людського капіталу в економічному розвитку та його просторовому розподілі. Sveiby [5] розглядає управління та вимірювання знань як основних активів організації. Це дослідження є важливим для розуміння того, як знання та інновації можуть сприяти місцевому розвитку. Tandon, Purohit та Tandon [6] досліджують вплив інтелектуального капіталу на фінансову ефективність компаній, що підкреслює важливість знань та інновацій для економічного розвитку на місцевому рівні. Florida, Mellander та Qian [7] у дослідженні аналізують розвиток Китаю, зосереджуючись на дисконекті між розвитком та місцевими особливостями. Це дослідження важливе для розуміння проблем та викликів, з якими стикаються регіони у процесі розвитку. Сое та Townsend [8] розглядають кейс локалізованих агломерацій, підкреслюючи розвиток регіоналізованої сервісної економіки у Південно-Східній Англії. Це дослідження надає важливу інформацію про регіональні економічні структури та їхній розвиток. Hansen та Imrohoroglu [9] досліджують коливання бізнес-циклів та їх вплив на накопичення навичок протягом життєвого циклу, що є важливим для розуміння економічної динаміки на місцевому рівні. Cort [10] аналізує дискурс ЄС щодо професійного навчання, підкреслюючи перехід від загальної політики професійного навчання до стратегії навчання протягом життя. Це дослідження важливе для розуміння ролі освіти та навчання в місцевому розвитку. Toner [11] розглядає виживання та занепад системи

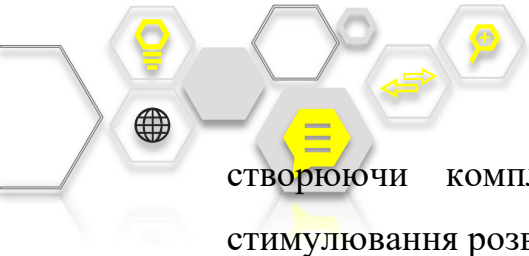
учнівства в будівельній галузі Австралії та Великобританії, підкреслюючи важливість професійної підготовки для місцевого розвитку. Zhu та ін. [12] досліджують накопичення навичок мігрантів у прибережних районах Китаю, що є важливим для розуміння регіональних економічних переваг. Kromydas [13] розглядає вищу освіту та її зв'язок із соціальною нерівністю, що є важливим для розуміння ролі освіти у місцевому розвитку.

Завдання географії у впровадженні в Україні парадигми сталого розвитку [14] акцентують увагу на ролі географічних досліджень у забезпеченні сталого розвитку на місцевому рівні. Жарова [15] досліджує концепції smart міських ініціатив, підкреслюючи їхній внесок у сталий розвиток міських територій. Це дослідження важливе для розуміння ролі інновацій та технологій у місцевому розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У визначеній проблематиці дослідження залишаються невивченими кілька важливих аспектів. Однією з ключових проблем є недостатнє розуміння просторової організації інноваційних мереж та їхньої взаємодії з місцевою інфраструктурою та ресурсами. Відсутні детальні дослідження про те, як географічні особливості впливають на ефективність інноваційних мереж, включаючи доступність ресурсів, логістичну підтримку та зв'язок між різними учасниками. В даному дослідженні увагу буде приділено аналізу того, як на місцевому рівні можна використати потенціал інноваційних мереж для адаптації до змін у життєвому просторі та повоєнного відновлення.

Метою статті є визначення аналітичних засад використання концепції інноваційних мереж для локального відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Місцевий розвиток з точки зору взаємодії можемо визначити як процес, у якому різні сектори та учасники спільноти співпрацюють для досягнення спільних цілей та підвищення якості життя в регіоні. Взаємодія між місцевою владою, бізнесом, громадськими організаціями, освітніми закладами та мешканцями є ключовим аспектом цього процесу. Кожен учасник приносить свої ресурси, знання та перспективи,

створюючи комплексний підхід до вирішення місцевих проблем і стимулювання розвитку.

В цих умовах важливим є створення ефективних комунікаційних каналів і платформ для співпраці, де можуть обговорюватися ідеї, ініціативи та проекти. Спільні зусилля з планування, розробки та впровадження різних програм і заходів сприяють досягненню синергетичного ефекту, де сукупний результат є більшим, ніж сума індивідуальних зусиль. Завдяки такій взаємодії забезпечується гнучкість та адаптивність місцевого розвитку, що дозволяє швидше реагувати на виклики та зміни в зовнішньому середовищі. Взаємодія сприяє зміцненню соціального капіталу, підвищенню рівня довіри та співпраці між учасниками, що є фундаментом для сталого та інклюзивного розвитку регіону.

Місцева громада розглядається у контексті її участі в економічних відносинах і процесах, які інтегрують її в єдине ціле. При цьому досліджуються типи господарської діяльності на території, розміщення населення відносно виробничих об'єктів та галузей місцевої економіки.

Наприклад, існують монопоселення, де місцева громада найбільш тісно пов'язана з містоутворюючим підприємством або галуззю, де зайнята значна або навіть основна частина працюючих мешканців. Це підприємство визначає зайнятість населення, впливає на інфраструктуру та вирішує соціальні проблеми. Місцева громада значною мірою залежить від одного роботодавця як у фінансовому плані, так і у забезпеченні інженерної та соціальної інфраструктури. Стан та розвиток у монопоселеннях визначаються ситуацією на містоутворюючих підприємствах. Зниження економічної активності цих підприємств призводить до звільнення працівників без значних шансів на пошук нової роботи.

Місцева громада може висловлювати невдоволення якістю управління та напрямком розвитку території, але усвідомлює свою вразливість. В умовах техно-економічних зрушень з монопоселень спостерігається вища міграція, особливо серед молоді, яка скептично оцінює можливість покращення свого

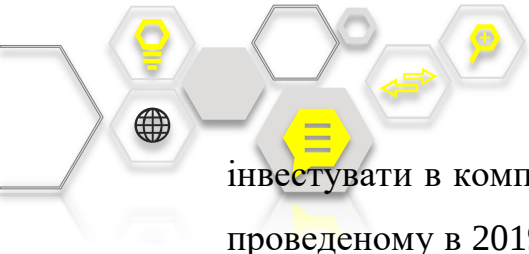

життя на цій території. Недостатні фінансові ресурси місцевих бюджетів змушують їх залежати від дотацій та субвенцій з інших бюджетів, що ускладнює повноцінний розвиток місцевого самоврядування на таких територіях.

На противагу монопоселенням існують економічно диверсифіковані поселення, де населення працює як на великих підприємствах різних галузей, так і у сфері малого та середнього бізнесу. Місцева громада має більш різноманітні економічні інтереси та більше можливостей для їх реалізації та захисту.

В цьому контексті згадаємо поняття Corporate Community Involvement (CCI), яке означає «залученість бізнесу до відносин спільнот». CCI – це діяльність щодо підвищення якості життя людей у місцях присутності компанії. Вона є важливою частиною корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), що поступово стає дедалі ефективнішим інструментом зміцнення репутації компанії. Це показали ще в 2017 році співробітники американської компанії Cone Communications, яка надає послуги в галузі зв'язків із громадськістю, комунікацій та маркетингу. Фахівці опитали понад 1 тис. американців у віці 20 років і більше та порівняли отримані дані з результатами аналогічних досліджень минулих років. Виявилося, що 92% респондентів ставляться до соціально відповідальних компаній позитивніше. У 1993 році їхня кількість становила 85%. 87% опитаних (проти 66% 1998 року) більше довіряють такому бізнесу. В сучасних умовах КСВ – це імператив для бізнесу, який має бути автентичним та органічно інтегрованим у ціннісні пропозиції бренду».

Дослідження американської страхової компанії Aflac показало, що 77% споживачів у США замисляться про придбання продуктів компанії у тому випадку, якщо вона прагне «зробити світ кращим». 73% інвесторів – людей, які мають окремі акції, згодні з тим, що заходи, які реалізовує компанія для поліпшення соціальної та екологічної ситуації, позитивно впливають на повернення вкладень. 48% власників акцій повідомили, що вони вирішили не

інвестувати в компанію через її позицію з будь-якого питання. В опитуванні, проведеному в 2019 році, брали участь понад 1,6 тис. дорослих жителів США та 503 інвестори.

Компанії, які приділяють увагу місцевим співтовариствам, можуть розраховувати на лояльність співробітників. Так, 70% американців упевнені, що в компаніях, які беруть участь у волонтерських акціях, панує приємніша робоча атмосфера. Ще більше людей (77%) вважають, що така діяльність компанії важливе значення для благополуччя працівників. Такого висновку дійшли аналітики з консалтингової компанії Deloitte, опитавши понад 1 тис. дорослих жителів США з досвідом волонтерства.

Взаємодія із спільнотою є частиною корпоративної соціальної відповідальності компанії, і вона повинна бути спрямована не тільки на співробітників, але і на людей у тому регіоні, де компанія присутня. Особливо важливо працювати із спільнотами містоутворюючим підприємствам у невеликих населених пунктах. З одного боку, бізнес має ресурси, а з іншого - місцева спільнота з її труднощами та бідами – це саме той соціальний простір, де бізнес існує.

Географічні аспекти місцевого простору допомагають зрозуміти взаємозв'язок між громадами та їх оточенням, включаючи фізичні, соціальні, культурні та психологічні аспекти. Це допомагає аналізувати вплив географічних умов на розвиток суспільства, визначати стратегії відновлення після кризових ситуацій та сприяє створенню здорового, безпечного та сталого життєвого середовища, що є не просто місцем проживання людини, але і сукупністю місць, де вона перебуває, працює, спілкується та взаємодіє з соціумом та навколишнім середовищем.

Визначені аспекти є особливо актуальним в умовах повоєнного відновлення України з кількох причин. Після війни потрібно буде переоцінювати і перебудовувати інфраструктуру та житловий фонд. Географічні особливості регіонів важливі для визначення того, які заходи щодо відновлення слід приймати в кожному конкретному випадку. Після

війни може виникнути потреба у відновленні економіки та забезпеченні населення життєво необхідними ресурсами. Географічні фактори, такі як доступ до води, родючі ґрунти, енергетичні ресурси, можуть визначати, які регіони потребують найбільшої уваги та як краще використовувати ці ресурси. Відновлення спільнот після конфліктів вимагає уваги до соціокультурних аспектів, таких як створення безпечних та сприятливих умов для життя, розвитку освіти та здоров'я, сприяння соціальній інтеграції. Аналіз життєвого простору допомагає розуміти цільові орієнтири та потреби спільнот відновлення. Вже зараз виникають екологічні проблеми, такі як забруднення навколишнього середовища, зруйновані екосистеми тощо, й географія життєвого простору допомагає врахувати екологічні чинники при відновленні та плануванні розвитку.

Загалом для того, щоб проаналізувати стратегічні вектори локального повоєнного відновлення соціально-економічного розвитку доцільно застосувати комплексний підхід, який включає різні аспекти взаємодії цих елементів. Люди, економіка та простір є трьома основними вимірами суспільного розвитку. На рис. 1 зображено взаємодії та зв'язки між ними.

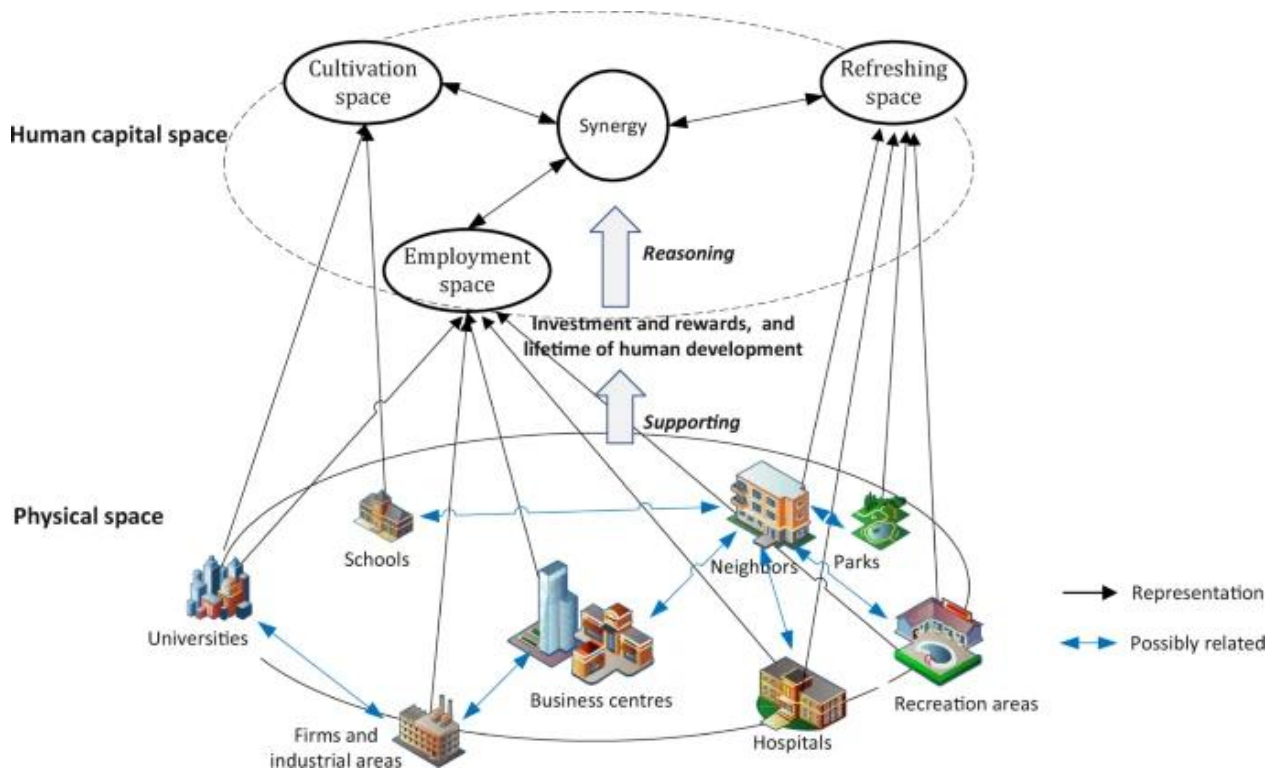
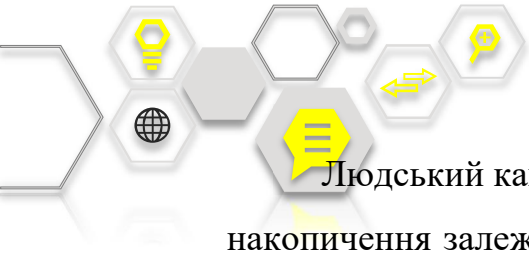

Рис. 1. Простір розвитку людського капіталу [4]

Людський капітал відображає зв'язки між людьми та економікою, і його накопичення залежить від сприятливих відносин та просторових умов, таких як природні ресурси, інфраструктура та об'єкти. Простір розвивається завдяки людському, природному, фізичному та соціальному капіталу й іншим чинникам.

На нашу думку, географізація життєвого простору відіграє ключову роль у процесі відбудови за принципом «краще, ніж було» й допомагає аналізувати та розуміти географічні особливості регіонів, враховувати їхні природні та соціокультурні аспекти під час планування відновлення.

Використання принципу «краще, ніж було» передбачає не лише відновлення пошкоджених об'єктів інфраструктури, але й розгляд можливостей для покращення середовища та умов життя мешканців. Географічні дані допомагають виявляти потенційні зони ризику, забезпечувати стале використання ресурсів, враховувати вплив природних явищ на планування містобудівних проєктів. Важливо, що зміна клімату, зелений перехід та сталість тепер є невід'ємною частиною будь-якого інфраструктурного проєкту. В сучасних умовах архітектори все більше звертають свою увагу не лише на окремі будівлі, а й на питання міського планування. Концентрація осіб, видів діяльності та структур міста є середовищами вищого класу, й їх щоденна потреба в ресурсах - енергії, їжі, товарах, послугах, інформації, лише частково може бути задоволена їхньою власною екосистемою, що призводить до дисбалансу, який може бути лише утриманий завдяки все більш широким системам постачання. Ці системи стають все дорожчими з екологічної та економічної точок зору.

Міста також переступили поріг у розмірі та складності, так що економії агломерації (природні переваги бути близько один до одного) перетворилися на «недоекономії». Міське населення стрімко зросло з другої половини двадцятого століття. Якщо в 1600 році у містах проживало не більше 5% населення, а на початку XIX ст. – не більше 10%, то сьогодні міські мешканці складають до 50% населення. ООН прогнозує, що ця цифра досягне 70% до

2050 року.

Одним із інструментів оптимізації життєвого простору є концепція смарт-сіті, що асоціюється з інноваційними технологіями, що впроваджуються в містах для покращення якості життя їх мешканців та ефективності управління міськими ресурсами. У контексті географії життєвого простору смарт-сіті відображає взаємозв'язок між географією міста (його фізичною структурою, розташуванням, природними умовами) та технологіями, які використовуються для оптимізації функціонування міста. Наприклад, географічне положення міста може впливати на його вразливість до певних природних катастроф, таких як повені чи землетруси. Смарт-сіті може використовувати геопросторові технології, такі як сенсори та системи моніторингу, для передбачення та управління ризиками цих подій, а також для ефективної реакції у випадку їх виникнення. Крім того, смарт-сіті може включати в себе географічні інформаційні системи, які допомагають у зборі, аналізі та візуалізації географічних даних для покращення міського планування, транспортної системи, енергоефективності тощо.

Загалом географія життєвого простору важлива для адаптації та відновлення після війни, оскільки вона допомагає створювати більш стійке, безпечне та комфортне житлове середовище для мешканців. Смарт-сіті в контексті географії життєвого простору допомагає містам впроваджувати технології, що покращують життя мешканців, зменшують негативний вплив на довкілля та забезпечують більш ефективне використання ресурсів міста.

Життєвий простір та інноваційні мережі на місцевому рівні в контексті повоєнного відновлення взаємодіють у складному та динамічному процесі відновлення соціально-економічної стабільності. Після війни місцеві громади стикаються з великими викликами, такими як руйнування інфраструктури, втрата робочих місць та необхідність відновлення соціальних зв'язків. У цьому контексті інноваційні мережі стають важливим інструментом для відновлення та розвитку.

Загалом мережевий ефект – це явище, у якому збільшення кількості

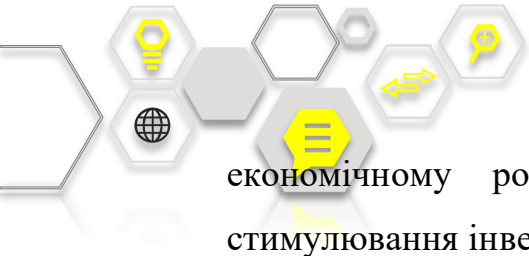
людей чи учасників підвищує цінність товару чи послуги. Інакше кажучи, мережа стає більш цінною для кожного учасника в міру розширення бази користувача. Ця петля позитивного зворотного зв'язку створює цикл, у якому ширше використання приваблює більше користувачів, що призводить до подальшого зростання та посилення мережного ефекту.

Розглянемо роль мереж на приклад локальних трансформацій при реалізації проєктів «розумних» міст (smart cities).

За своїм змістом «розумне» місто є узгодженою системою технологій та інновацій, які використовуються для взаємодії з державними органами та отримання адміністративних послуг, у транспортній мережі та дорожньому русі, енергетиці та водопостачанні, охороні здоров'я, житлі. Проте будь-яке «розумне» місто має спільну мету: приносити користь своїм мешканцям, забезпечувати енергоефективність та економічність, а також дарувати суспільству цінний ресурс, якого катастрофічно не вистачає, – час. Дослідники з Juniper Research, британської аналітичної компанії, підрахували: дійсно, «розумне» місто має потенціал повернути кожній людині 125 годин щорічно.

«Розумна територія» та інноваційні мережі є взаємопов'язаними концепціями, які разом сприяють розвитку малих міст через інтеграцію сучасних технологій та інноваційних рішень. Smart територія передбачає використання цифрових технологій для покращення управління міськими ресурсами, підвищення якості життя мешканців та забезпечення стійкого розвитку. Інноваційні мережі, своєю чергою, об'єднують різні підприємства, наукові установи, урядові організації та громадськість для співпраці та обміну знаннями.

Одним з прикладів смарт-технологій є впровадження інтелектуальних систем управління транспортом, які використовують дані для оптимізації руху транспорту, зменшення заторів та покращення громадського транспорту. Інноваційні мережі можуть об'єднувати технологічні компанії, дослідницькі інститути та міську владу для розробки та впровадження таких рішень. Це дозволяє не лише покращити транспортну інфраструктуру, але й сприяти

економічному розвитку через створення нових робочих місць та стимулювання інвестицій.

В охороні здоров'я smart територія включає телемедицину та інші цифрові рішення, що дозволяють забезпечувати медичну допомогу на відстані. Інноваційні мережі можуть сприяти розвитку таких технологій, об'єднуючи медичні установи, технологічні компанії та наукові установи. Це особливо важливо для малих міст, де доступ до медичних послуг може бути обмеженим.

Освіта також виграє від інтеграції smart технологій та інноваційних мереж. Впровадження інтерактивних навчальних платформ та онлайн-курсів дозволяє покращити якість освіти та забезпечити доступ до сучасних знань. Інноваційні мережі, об'єднуючи освітні заклади, технологічні компанії та наукові установи, сприяють розробці та впровадженню таких рішень.

Соціальна взаємодія та участь громадян у прийнятті рішень є ще одним важливим аспектом smart території. Платформи для електронного урядування та громадських обговорень дозволяють мешканцям активно брати участь у розвитку міста. Інноваційні мережі можуть допомогти розробити та впровадити такі платформи, забезпечуючи ефективну комунікацію між громадянами та місцевою владою.

Таким чином, smart територія та інноваційні мережі взаємодіють для створення стійкого та інноваційного середовища в малих містах. Цей підхід дозволяє не лише покращити якість життя мешканців, але й сприяти економічному зростанню, залученню інвестицій та розвитку нових технологій. Спільні зусилля місцевої влади, бізнесу, наукових установ та громадськості є ключем до успішної реалізації цих концепцій.

Географічний аспект відіграє важливу роль у формуванні інноваційних мереж. Локальні особливості, такі як наявність природних ресурсів, транспортна доступність та демографічні характеристики, впливають на формування та розвиток мереж. Віддалені або сільські райони можуть зіткнутися з додатковими викликами через обмежений доступ до ресурсів та

інфраструктури, що вимагає спеціальних стратегій для інтеграції їх у загальну інноваційну мережу.

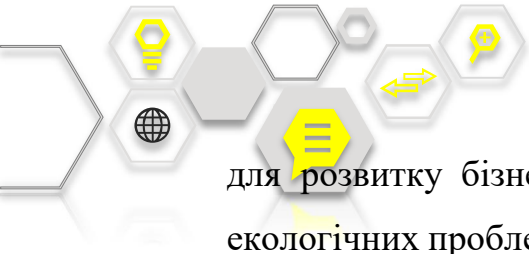
Інноваційні мережі сприяють залученню громадськості до процесу відновлення, що підвищує соціальну згуртованість та сприяє створенню більш стійких та адаптивних громад. Участь мешканців у прийнятті рішень та реалізації проектів дозволяє враховувати місцеві потреби та ресурси, що підвищує ефективність відновлення.

Одним із видів інноваційних мереж є науково-дослідні мережі, які об'єднують університети, дослідницькі інститути та наукові лабораторії. Ці мережі сприяють спільним дослідженням, обміну науковими результатами та комерціалізації нових технологій. Інший вид – підприємницькі мережі, що включають бізнес-інкубатори, акселератори та кластери підприємств. Вони забезпечують підтримку стартапів, сприяють розвитку малого та середнього бізнесу та створюють нові робочі місця.

Громадські мережі, що об'єднують місцеві організації та активістів, сприяють соціальним інноваціям та вирішенню місцевих проблем через співпрацю та залучення громадськості. Ці мережі можуть включати різні форми співпраці, такі як партнерства між неурядовими організаціями, громадськими групами та місцевою владою.

Ефекти від функціонування інноваційних мереж на місцевому рівні можуть бути значними. По-перше, вони сприяють економічному зростанню через підвищення продуктивності та впровадження нових технологій. По-друге, інноваційні мережі покращують якість життя населення, забезпечуючи доступ до нових продуктів, послуг та технологій. По-третє, вони сприяють підвищенню соціальної згуртованості та активізації громадянської участі, що є важливим для стійкого розвитку.

Іншим важливим ефектом є підвищення конкурентоспроможності місцевих підприємств, що дозволяє їм успішніше конкурувати як на національному, так і на міжнародному рівні. Також інноваційні мережі можуть сприяти залученню інвестицій, оскільки створюють сприятливе середовище

для розвитку бізнесу та інновацій. Вони також допомагають у вирішенні екологічних проблем через розвиток екологічно чистих технологій та практик.

Отже, інноваційні мережі на місцевому рівні є потужним механізмом для стимулювання розвитку та відновлення. Вони забезпечують синергію між різними секторами, сприяють обміну знаннями та технологіями та створюють передумови для стійкого соціально-економічного зростання.

У підсумку, життєвий простір та інноваційні мережі на місцевому рівні є взаємопов'язаними елементами, що сприяють успішному повоєнному відновленню. Комплексний підхід, що враховує географічні, соціальні та економічні аспекти, є ключем до створення стійкого та процвітаючого майбутнього для місцевих громад.

Висновки. Місцевий розвиток визначається як взаємодія підприємств різних форм власності, домогосподарств та місцевої влади, заснована на спільних соціальних та економічних інтересах, що формуються в межах єдиного економічного, культурного та інформаційного простору з унікальним поєднанням факторів виробництва, необхідних для здійснення господарської діяльності. Ця взаємодія забезпечує відповідний рівень зайнятості та доходів для громади, а також задоволення потреб населення в особистих і суспільних благах. Інноваційні мережі на місцевому рівні є важливим інструментом для сприяння соціально-економічному розвитку та відновленню. Ці мережі включають різноманітні види співпраці між підприємствами, науковими установами, урядовими організаціями та громадськими об'єднаннями. Вони спрямовані на стимулювання інноваційної діяльності, обмін знаннями та технологіями, а також підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки.

Список використаних джерел

1. Khagram S., Clark W., Raad D. F. From the Environment and Human Security to Sustainable Security and Development. Journal of Human Development. 2003. Vol. 4. Iss. 2. P. 289–313. DOI: [10.1080/1464988032000087604](https://doi.org/10.1080/1464988032000087604)

-
-
2. Territory of innovations: best practices for sustainable development at the local level. Part 1: digest of analytical stage of international scientific and educational project. Collective Monograph. Sc. ed. V. Omelianenko, O. Prokopenko, T. Tirto. Tallinn: Teadmus. 2022.
 3. Omelyanenko V. National strategic innovation security policy making (theoretical review). Tallinn: Teadmus, 2020. 300 p.
 4. Yang Z. Human capital space: a spatial perspective of the dynamics of people and economic relationships. *Humanit. Soc. Sci. Commun.* 2023. № 10. 145. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01639-5>
 5. Sveiby K.E. The new organizational wealth: managing & measuring knowledge-based assets / Karl Erik Sveiby. Berrett-Koehler, San Francisco, CA, 1997.
 6. Tandon K., Purohit H., Tandon D. Measuring intellectual capital and its impact on financial performance: empirical evidence from CNX Nifty companies. *Glob Bus Rev.* 2016. № 17(4). pp. 980–997.
 7. Florida R., Mellander C., Qian H. China's development disconnect. *Environ Plann A.* 2012. № 44 (3). pp. 628–648.
 8. Coe N.M., Townsend A.R. Debunking the myth of localized agglomerations: the development of a regionalized service economy in South-East England. *Trans—Inst Br Geogr.* 1998. № 23 (3). pp. 385–404.
 9. Hansen G.D., Imrohoroglu S. Business cycle fluctuations and the life cycle: How important is on-the-job skill accumulation? *J Econ Theor.* 2009. № 144 (6). pp. 2293–2309.
 10. Cort P. The EC discourse on vocational training: how a 'common vocational training policy' turned into a lifelong learning strategy. *Vocat Learn.* 2009. № 2 (2). pp. 87–107.
 11. Toner P. Survival and decline of the apprenticeship system in the Australian and UK construction industries. *Br Jf Ind Relat.* 2008. № 46 (3). pp. 413–438.
 12. Zhu H.S., Feng J.W., Wang M.J. et al. Sustaining regional advantages in manufacturing: skill accumulation of rural-urban migrant workers in the coastal area of China. *Sustainability.* 2017. № 9:1.

13. Kromydas T. Rethinking higher education and its relationship with social inequalities: past knowledge, present state and future potential. Palgrave Commun. 2017. № 3 (1):1.

14. Завдання географії у впровадженні в Україні парадигми сталого розвитку і цілей 2030 / Ін-т географії НАН України. 2018. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2018/3/30/1.pdf> (дата звернення: 18.01.2021).

15. Жарова Л. В. Сталий розвиток у концепціях smart (розумних) міських ініціатив. Економіка та право. 2019. № 3. С. 107–114.